

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 174/2020

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ Β΄)**

Συνεδρίαση της 24^{ης} Νοεμβρίου 2020

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Στέφανος Δέτσης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., Θεόδωρος Ψυχογιός, Δημήτριος Χανής, Αντώνιος Τασοπούλος, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αλέξανδρος Ροϊλός, Βασίλειος Καραγεώργος, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Ιωάννης Αλεξανδράκης και Νικόλαος Πατηνιώτης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Μαρία-Λουΐζα Μπακαλάκου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος: Το με αριθμό πρωτοκόλλου Δ.ΕΙΣΠΡΞ.Β 1068636 ΕΞ 2020 έγγραφο της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης, Διεύθυνση Εισπράξεων, Τμήματα Α΄ και Β΄, το οποίο υπογράφεται αρμοδίως από τον Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε.

Ερώτημα: Ερωτάται: εάν, σε περίπτωση που μετά την επίδοση από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. κατασχετηρίου στα χέρια τρίτου (στην προκειμένη περίπτωση πιστωτικού ιδρύματος) και τη θετική δήλωση αυτού, εξοφληθεί το ποσό της απαίτησης για την οποία επιβλήθηκε η κατάσχεση και ακολουθήσει η απόδοση στη Δ.Ο.Υ. ποσού δυνάμει του κατασχετηρίου αυτού, η φορολογική διοίκηση οφείλει να επιστρέψει το ποσό της «υπερείσπραξης» που προκύπτει καθ' υπέρβαση του κατασχετηρίου στον τρίτο ή απευθείας στον δικαιούχο – καθού η κατάσχεση, στην περίπτωση δε που υφίστανται σε βάρος του καθού

οφειλέτη βεβαιωμένες ληξιπρόθεσμες ή μη οφειλές, εάν θα πρέπει να διενεργηθεί αυτεπάγγελτος συμψηφισμός.

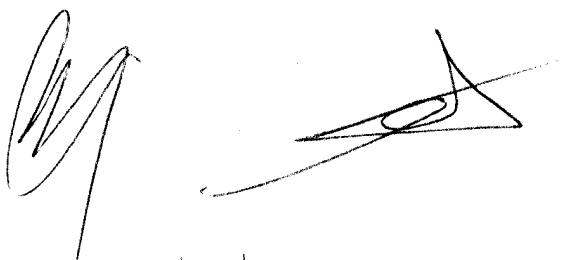
Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Τμήμα), γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό, με βάση το οποίο υποβλήθηκε το εξεταζόμενο ερώτημα:

1. Στη Δ.Ο.Υ. Καρδίτσας, στις 21.07.2009, βεβαιώθηκε υπέρ του Δημοσίου και σε βάρος της Α.Μ., με το ΑΤΒ 3933/21.07.2009, ποσό 12.395,72€, προερχόμενο από τίμημα παραχωρούμενης περιουσίας, κατ'εφαρμογή των διατάξεων του βασιλικού διατάγματος 330 της 15 Απριλίου/23 Μαΐου 1960 (Α'69) «Περί κωδικοποίησης της περί αποκαταστάσεως των αστών προσφύγων Νομοθεσίας Νομ.2044/52», με βεβαιούσα αρχή την Περιφέρεια Θεσσαλίας, καταβλητέο σε 40 εξαμηνιαίες δόσεις, κατ'εφαρμογή του άρθρου 28 του ως άνω βασιλικού διατάγματος. Η πρώτη δόση καταβλήθηκε την 31.07.2009 και στη συνέχεια, μέχρι και το έτος 2019, η Α.Μ. δεν κατέβαλε άλλη δόση. Σε βάρος της οφειλέτιδας, η Δ.Ο.Υ. Καρδίτσας επέβαλε τις με αριθμό 5429 και 5431/2014 κατασχέσεις στα χέρια των τραπεζών Ε.Τ.Ε και Πειραιώς αντίστοιχα, για ποσό 4.028,57 ευρώ, το οποίο αντιστοιχούσε στις μέχρι τότε ληξιπρόθεσμες δόσεις της ανωτέρω βεβαίωσης (δόσεις με αριθμό 2-11). Οι τράπεζες προέβησαν στις από 4.11.2014 και 6.11.2014 θετικές δηλώσεις τους και απέδωσαν στη Δ.Ο.Υ. ποσά 6,62 ευρώ και 323,96 ευρώ αντίστοιχα.

Την 01.07.2019, η Α.Μ. προέβη στη ρύθμιση όλης της οφειλής της που είχε καταστεί ληξιπρόθεσμη μέχρι την 31-07-2018, ύψους 5.355,09 ευρώ και προέρχονταν από την ως άνω αιτία, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 98-109 του ν.4611/2019. Έτσι κατέβαλε η ίδια εφάπαξ και σε μία δόση, αυθημερόν, το ποσό της ρύθμισης, ύψους 5.355,09 ευρώ, το οποίο αφορούσε αποκλειστικά και μόνο στο ΑΤΒ 3933/21.07.2009 και αντιστοιχούσε στις με αριθμό 2-19 εξαμηνιαίες δόσεις της βεβαίωσης που μέχρι τότε είχαν καταστεί ληξιπρόθεσμες, δηλαδή μέχρι και αυτή που κατέστη ληξιπρόθεσμη την 31.07.2018. Ταυτόχρονα μέρος του καταβληθέντος ποσού αντιστοιχούσε στις απαιτήσεις για τις οποίες είχε επιβληθεί η κατάσχεση στα χέρια των τραπεζών, με

αποτέλεσμα να εξοφληθεί κατ'αυτό τον τρόπο και η οφειλή για την οποία είχε επιβληθεί η κατάσχεση.

Στις 02.07.2019, δυνάμει του ανωτέρω κατασχετηρίου, η Τράπεζα Πειραιώς απέδωσε στη Δ.Ο.Υ. Καρδίτσας ποσό 3.704,61ευρώ.

Στις 04.07.2019, η Δ.Ο.Υ. Καρδίτσας, προέβη σε συμψηφισμό του ποσού των 3.704,61 ευρώ με μία ληξιπρόθεσμη δόση (δηλαδή αυτή τη δόση που έληξε στις 31.01.2019, ποσού 309,89 ευρώ), καθώς και με τις 11 επόμενες μη ληξιπρόθεσμες (κατά το χρόνο του συμψηφισμού) δόσεις, δηλαδή τις δόσεις που θα έληγαν από 31.07.2019 έως 31.07.2024 (πρόκειται για τις δόσεις 20 μέχρι και 31).

Στις 05.07.2019, η Δ.Ο.Υ. Καρδίτσας, λόγω της εξόφλησης του ποσού για το οποίο είχαν επιβληθεί οι ως άνω κατασχέσεις στα χέρια των τραπεζών, προέβη στην άρση των κατασχέσεων, αποστέλλοντας το με αριθμό πρωτοκόλλου 18973/05-07-2019 έγγραφό της προς τις τράπεζες, με το οποίο τους έκανε γνωστό ότι αίρει τις κατασχέσεις.

Στις 30.07.2019, η Α.Μ. υπέβαλε τη με αριθμό πρωτοκόλλου Δ.Ο.Υ. Καρδίτσας 21272/30.07.2019 αίτησή της προς την ως άνω Δ.Ο.Υ., με την οποία ζητεί την επιστροφή του ποσού των 3.704,61 ευρώ που απέδωσε στη Δ.Ο.Υ. η Τράπεζα Πειραιώς, διότι, όπως υποστηρίζει, το ποσό των 5.356,35 ευρώ που καταβλήθηκε στη Δ.Ο.Υ. την 1.7.2019 «πληρώθηκε προς εξόφληση του κατασχετηρίου».

Κατόπιν των παραπάνω ιστορουμένων, υποβλήθηκε στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους το ως άνω ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Στο άρθρο 98 παρ.1 και 5 του ν.4611/2019 (Α' 73/ 17.05.2019)«Ρύθμιση οφειλών προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, τη Φορολογική Διοίκηση και τους ΟΤΑ α' βαθμού, Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις Δημοσίου και λοιπές ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές διατάξεις, Ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων και άλλες διατάξεις» ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«ΜΕΡΟΣ Β΄ ΡΥΘΜΙΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Άρθρο 98 Οφειλές που υπάγονται στη ρύθμιση, πλήθος δόσεων, απαλλαγές τόκων και προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής.

1. Βεβαιωμένες οφειλές στις Δ.Ο.Υ., τα Ελεγκτικά Κέντρα και τα Τελωνεία, σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013, Α'170), τον Κώδικα Είσπραξης

Δημοσίων Εσόδων (ν.δ. 356/1974, Α'90, Κ.Ε.Δ.Ε.), τον Εθνικό Τελωνειακό Κώδικα (ν. 2960/2001, Α'265) και τον Ενωσιακό Τελωνειακό Κώδικα (Καν.952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου) δύνανται να ρυθμίζονται με καταρχήν άπαξ απαλλαγή ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) από τους τόκους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής που τις επιβαρύνουν κατά την ημερομηνία της αίτησης για υπαγωγή, σε έως και εκατόν είκοσι (120) δόσεις, για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα ή οντότητες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και σε έως και τριάντα έξι (36) δόσεις, για τα νομικά πρόσωπα ή οντότητες κερδοσκοπικού χαρακτήρα, κατόπιν αίτησης του οφειλέτη, εφόσον έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες έως και την 31.12.2018 και έχουν καταχωριστεί στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων των Δ.Ο.Υ./Ελεγκτικών Κέντρων/ Τελωνείων μέχρι την ημερομηνία αίτησης για υπαγωγή σε ρύθμιση, ως ακολούθως:.....

Στην περίπτωση που ο οφειλέτης επιλέξει σε οποιοδήποτε στάδιο της ρύθμισης την εφάπαξ εξόφληση του υπολοίπου αριθμού των δόσεων των ρυθμισμένων οφειλών ή τη μετάπτωση σε μικρότερο αριθμό δόσεων, τυγχάνει απαλλαγής επί του εναπομείναντος ποσού των προσαυξήσεων και τόκων εκπρόθεσμης καταβολής, σε ποσοστό ίσο με αυτό που αντιστοιχεί στον αριθμό των μηνιαίων δόσεων που τελικά διαμορφώνεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στα προηγούμενα εδάφια της παρούσας περίπτωσης.

5. Στη ρύθμιση υπάγεται υποχρεωτικά το σύνολο των ληξιπρόθεσμων έως και τις 31.12.2018 οφειλών που έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων των Δ.Ο.Υ./Ελεγκτικών Κέντρων και Τελωνείων μέχρι την ημερομηνία αίτησης για υπαγωγή σε ρύθμιση και δεν έχουν τακτοποιηθεί κατά νόμιμο τρόπο με αναστολή πληρωμής από οποιαδήποτε αιτία ή άλλη ρύθμιση τμηματικής καταβολής βάσει νόμου ή δικαστικής απόφασης ή προσωρινής διαταγής.»

3. Στα άρθρα 2 παρ.1 και 28 παρ.1,3 και 4 του β.δ. 330 της 15 Απριλίου/23 Μαΐου 1960 (Α'69) «Περί κωδικοποιήσεως της περί αποκαταστάσεως των αστών προσφύγων Νομοθεσίας Νόμ.2044/52.» ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Δικαιούχοι αποκαταστάσεως. Άρθρ. 2. (Παρ.1 και 2 του άρθρ.1 του υπ' αριθ. 80/60 Β.Δ/τος και παρ. 3 του άρθρ. 2 του από 27-1/9.2.53 Β.Δ/τος).

1. Αστικής αποκαταστάσεως δύνανται να τύχωσι: α) Αι προσφυγούσαι οικογένειαι εις το ελεύθερον Ελληνικόν Κράτος ή την ευρισκομένην μέχρι της 7 Μαρτ. 1948 υπό κατοχήν περιφέρειαν της Δωδεκανήσου, από της 8 Σεπτ.1912 μέχρι 21 Φεβρ. 1934 εκ Τουρκίας, Ρωσίας, Βουλγαρίας, Βορείου Ηπείρου, Ρουμανίας και Γιουγκοσλαβίας, συνεπεία των τότε πολεμικών γεγονότων ή συνεπεία της από 30 Ιαν. 1923 συμβάσεως περί ανταλλαγής. β) Κατ'εξαιρέσιν Έλληνες επαγγελματίαι ελθόντες εις Ελλάδα μετά την

δημοσίευσιν του Νόμ. 6076/21.2.1934 συνεπεΐα του Τουρκικού Νόμου περί αλλοδαπών επαγγελματιών, στεγαζόμενοι δε επί τριετίαν τουλάχιστον εις προσωρινά στέγαστρα.»

«Προθεσμία καταβολών-Κυρώσεις «Άρθρ.28.(άρθρ. 21 του από 27-1/9.2.53 Β.Δ/τος και άρθρ. 2 του υπ' αριθ. 136/1960 Β.Δ/τος). 1. Επιφυλασσομένων των διατάξεων των άρθρ.82,83, 84 85,86, 90 94 του παρόντος, το μετά την κατά το άρθρ.11 του παρόντος προκαταβολήν εναπομένον υπόλοιπον του τιμήματος του παραχωρουμένου ακινήτου, καταβάλλεται προκειμένου περί οικημάτων εις 40 ατόκους ληξιπροθέσμους εξαμηνιαίας δόσεις προκειμένου δε περί οικοπέδων εις 10 τοιαύτας οριζόμενας δια της περί παραχωρήσεως αποφάσεως...2.....3.Αι δια εξαμηνιαίων δόσεων εισπράξεις του υπολοίπου χρέους ενεργούνται βάσει της κατά το άρθρ. 11 του παρόντος, περί παραχωρήσεως αποφάσεως και των συνημμένων ταύτη βεβαιωτικών καταστάσεων, συντασσομένων και αποστελλομένων υπό της αρμοδίας Υπηρεσίας του Υπουργείου Κοινωνικής Προνοίας, αποτελουσών δε τίτλον βεβαιώσεως των εσόδων εις τα Δημόσια Ταμεία, παρακολουθούνται δε δια της τηρήσεως παρά του οικείου Δημοσίου Ταμείου ατομικής μερίδος του οφειλέτου αγοραστή του ακινήτου... 4. Αι εξαμηνιαίαι δόσεις καταβάλλονται ανεξαρτήτως της χρονολογίας εκδόσεως της αποφάσεως πωλήσεως εκάστην 1ην Μαρτίου και 1ην Σεπτεμβρίου του έτους, είναι δε άτοκοι εφ' όσον καταβάλλονται εντός της τασσομένης προθεσμίας. 5.....»

4.Στα άρθρα 30 και 30B παρ.1 και 2 του ν.δ 356/1974 «Περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» (ΚΕΔΕ), (Α' 90) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρον 30.Κατάσχεσις εις χείρας τρίτων 1. Η κατάσχεσις εις χείρας τρίτων των εις χείρας αυτών ευρισκομένων χρημάτων, καρπών και άλλων κινητών πραγμάτων του οφειλέτου του Δημοσίου ή των οφειλομένων εν γένει προς αυτό, ενεργείται υπό του Διευθυντού του Δημοσίου Ταμείου διά κατασχετηρίου εγγράφου μη κοινοποιουμένου εις τον οφειλέτην,....2.Διά του κατασχετηρίου εγγράφου προσκαλείται ο τρίτος όπως τα μεν υπ' αυτού εις τον οφειλέτην του Δημοσίου οφειλόμενα χρήματα, καταθέση εντός οκτώ ημερών εις το Δημόσιον Ταμείον... 3.Από της ημέρας κοινοποιήσεως του κατασχετηρίου εις τον τρίτον δεν δύναται ούτος να αποδώση προς τον οφειλέτην του Δημοσίου τα κατασχεθέντα χρήματα ή πράγματα ουδέ δύναται να συμψηφίση προς ανταπαιτήσεις του μεταγενεστέρας της κατασχέσεως, της κατασχέσεως επιφερούσης τα αποτελέσματα αυτοδικαίως χωρούσης αναγκαστικά εκχωρήσεως.»

«Άρθρον 30B. Κοινοποιήσεις μέσω διαμετακομιστικών κόμβων ηλεκτρονικής επικοινωνίας:1.Προκειμένου ειδικά για κατασχέσεις απαιτήσεων στα χέρια πιστωτικών

ιδρυμάτων, οι κοινοποιήσεις τόσο του κατασχετηρίου όσο και της δήλωσης του άρθρου 32 με το πιο πάνω παραστατικό, ενεργούνται μέσω μοναδικών διαμετακομιστικών κόμβων ηλεκτρονικής διασύνδεσης και επικοινωνίας. Η κοινοποίηση του κατασχετηρίου θεωρείται ότι συντελέστηκε κατά την ημερομηνία και ώρα αποστολής της ηλεκτρονικής βεβαίωσης παραλαβής του από το πιστωτικό ίδρυμα, μέσω του διαμετακομιστικού κόμβου που δηλώθηκε από αυτό. ... 2. Τα κατασχεθέντα ποσά αποδίδονται είτε στο λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος είτε στην υπηρεσία που επέβαλε την κατάσχεση υποχρεωτικά εντός δέκα (10) ημερών από την υποβολή της δήλωσης του πιστωτικού ιδρύματος, σύμφωνα με διαδικασία που ορίζεται στην απόφαση της προηγούμενης παραγράφου. 3. ...4. ...»

5. Στα άρθρα 97 παρ.3 περ.β και 106 παρ.1 του π.δ.16/1989 « Κανονισμός λειτουργίας Δημοσίων Οικονομικών Υπηρεσιών(Δ.Ο.Υ.) και των Τοπικών Γραφείων και καθήκοντα υπαλλήλων αυτών» ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής :

«Άρθρο 97. Αρμοδιότητες Γραφείου Επιστροφών Διαγραφών. Στο γραφείο επιστροφών και διαγραφών ανήκουν οι πιο κάτω αρμοδιότητες: 1.....2.....3.- Η μέριμνα: α...β. Για το τυχόν συμψηφισμό αυτών σε χρέη των δικαιούχων εφόσον συντρέχουν οι προβλεπόμενες από το νόμο προϋποθέσεις .γ.....».

«Άρθρο 106. Επιστροφή ποσών που έχουν εισπραχθεί δύο φορές. 1. Στις περιπτώσεις είσπραξης του αυτού χρέους δύο φορές ή είσπραξης χωρίς νόμιμη αιτία, ή είσπραξης επί πλέον ποσού από λάθος ή γενικά στις περιπτώσεις της οίκοθεν αχρεώστητης είσπραξης από Δ.Ο.Υ. με διπλότυπη είσπραξης τύπου Α ή Β, η επιστροφή του ποσού γίνεται από την Δ.Ο.Υ., που έκανε την είσπραξη...».

Στη με αριθμό ΠΟΛ:1257 (Β' 3099/06/12/2013) «Διαδικασία κοινοποίησης κατασχετηρίων για την επιβολή κατάσχεσης απαιτήσεων στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων και δήλωσης αυτών με ηλεκτρονικά μέσα κατ' εφαρμογή των άρθρων 30Α και επόμενα του Ν.Δ. 356/1974 (Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων)» και στο άρθρο 7 αυτής προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 7. Απόδοση κατασχεθέντων χρημάτων και πίστωση στα χρέη οφειλετών. 1. Στην περίπτωση που οι οριζόμενοι στην παρούσα απόφαση, ως υπόχρεα πρόσωπα, υποβάλλουν θετική δήλωση και εφόσον υφίσταται πιστωτικό υπόλοιπο, υποχρεούνται στην απόδοση των κατασχεθέντων ποσών στο Ελληνικό Δημόσιο εντός δέκα (10) ημερών από την υποβολή της Δήλωσης του Πιστωτικού Ιδρύματος / υπόχρεου προσώπου (άρθρο 30Α ΚΕΔΕ)..2..3..4. Σε περίπτωση απόδοσης στο Δημόσιο ποσών που υπερκαλύπτουν το ποσό για το οποίο επιβλήθηκε η κατάσχεση ή σε περίπτωση

που το χρέος έχει εξοφληθεί, το υπερβάλλον ποσό επιστρέφεται στον φορολογούμενο μέσω της Δ.Ο.Υ., τηρουμένων των διατάξεων του ν.δ.356/1974, «Περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» και του π.δ.16/89 «Κανονισμός λειτουργίας Δημοσίων Οικονομικών Υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.) και των Τοπικών Γραφείων και καθήκοντα υπαλλήλων αυτών. Ανάλογη διαδικασία τηρείται και σε λοιπές εξαιρετικές περιπτώσεις αδυναμίας πίστωσης των χρεών ».

6. Στα άρθρα 440 και 441 του Αστικού Κώδικα ορίζεται ότι:

Άρθρο 440: «Συμφηφισμός. Ο συμφηφισμός επιφέρει απόσβεση των μεταξύ δύο προσώπων αμοιβαίων απαιτήσεων όσο καλύπτονται, αν είναι ομοειδείς κατά το αντικείμενο και ληξιπρόθεσμες».

Άρθρο 441: «Πρόταση συμφηφισμού. Ο συμφηφισμός επέρχεται αν ο ένας τον επικαλεσθεί με δήλωση προς τον άλλον. Η πρόταση του συμφηφισμού επιφέρει απόσβεση των αμοιβαίων απαιτήσεων από τότε που συνυπήρξαν».

Με το άρθρο 11 του ν.3943/2011 «Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, στελέχωση των ελεγκτικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών»(Α'66), το άρθρο 83 του Κ.Ε.Δ.Ε., όπως ίσχυε μέχρι τότε, αντικαταστάθηκε ολόκληρο και κατόπιν των τροποποιήσεων που έλαβαν χώρα με τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. του ν. 4224/2013 (Α' 288) και του άρθρου 60 παρ.9α ν.4370/2016 (Α'37), έχει ως εξής:

«Άρθρο 83. Ενέργειες και αποτελέσματα συμφηφισμού. 1. Βέβαιη και εκκαθαρισμένη χρηματική απαίτηση του οφειλέτη κατά του Δημοσίου, η οποία αποδεικνύεται με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή δημόσιο έγγραφο, συμφηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη αυτού προς το Δημόσιο. 2. Ο συμφηφισμός προτείνεται με δήλωση του οφειλέτη που υποβάλλεται στη Δ.Ο.Υ., η οποία είναι αρμόδια για την είσπραξη του χρέους. Ο συμφηφισμός μπορεί να ενεργείται και αυτεπάγγελτα, με πράξη του προϊσταμένου της ίδιας υπηρεσίας, εφόσον από τα υπάρχοντα στοιχεία αποδεικνύεται απαίτηση του οφειλέτη. Απαίτηση του Δημοσίου παραγεγραμμένη αντιτάσσεται σε συμφηφισμό για μια τριετία από τη συμπλήρωση της παραγραφής. Η δήλωση του οφειλέτη για συμφηφισμό της απαίτησης κατά του Δημοσίου ή το έγγραφο του προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. για αυτεπάγγελτο συμφηφισμό κοινοποιείται στην εκκαθαρίζουσα την απαίτηση υπηρεσία, η οποία υποχρεούται σε άμεση απόδοση του συμφηφισθέντος ποσού. 2α...3. Με τις πιο πάνω προϋποθέσεις επιτρέπεται ο συμφηφισμός απαιτήσεων κατά του Δημοσίου με χρέη προς το Δημόσιο που καταβάλλονται με ταυτόχρονη υποβολή δήλωσης φόρου ή άλλου εσόδου. Η δήλωση συμφηφισμού, που υποβάλλεται μετά τη λήξη της προθεσμίας

υποβολής της δήλωσης που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο, δεν απαλλάσσει τον οφειλέτη από τις συνέπειες της εκπρόθεσμης υποβολής της. 4. Με το συμφηφισμό οι αμοιβαίες απαιτήσεις αποσβένονται από την ημερομηνία που συνυπήρξαν και κατά το μέρος που καλύπτονται, με την επιφύλαξη των άρθρων 89 και 94 του ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247Α'). 5. Αναστολή είτε του νόμιμου τίτλου βεβαίωσης ή είσπραξης είτε της ταμειακής βεβαίωσης είτε των πράξεων διοικητικής εκτέλεσης, από το νόμο ή βάσει απόφασης δικαστηρίου ή διοικητικού οργάνου, δεν εμποδίζει τη διενέργεια του συμφηφισμού. 6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η ειδικότερη διαδικασία, με την τήρηση των οποίων εξαιρούνται από τον αυτεπάγγελτο συμφηφισμό χρηματικές απαιτήσεις του οφειλέτη έναντι του Δημοσίου με βεβαιωμένα αλλά μη ληξιπρόθεσμα χρέη του προς το Δημόσιο. 7. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του . Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα ».

Στο άρθρο ΜΟΝΟ της ΠΟΛ.1022/24-1-2012: «Συμφηφισμός χρεών με απαιτήσεις κατά του Δημοσίου. Κοινοποίηση διατάξεων του άρθρου 11 του Ν 3943/31.03.2011 (ΦΕΚ 66 Α') και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή τους» αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«2. Προϋποθέσεις διενέργειας συμφηφισμού.

Οι προϋποθέσεις διενέργειας συμφηφισμού είναι:

α) Η αμοιβαιότητα των απαιτήσεων. Ο οφειλέτης της μίας απαίτησης (κύρια απαίτηση) να είναι δανειστής της άλλης (ανταπαίτηση) και μάλιστα κατά τον ίδιο χρόνο. Ειδικότερα :

α1) Προτείνονται σε συμφηφισμό ή συμφηφίζονται αυτεπάγγελτα τα χρέη που είναι βεβαιωμένα στο εν στενή εννοία Δημόσιο (σε κωδικό εντός ή εκτός προϋπολογισμού π.χ. 0111, ΚΑΧΚΕΕΔ κ.λπ.) με απαιτήσεις του οφειλέτη που προέρχονται από το εν στενή εννοία Δημόσιο (π.χ. Υπουργείο, 401 - Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο Αθηνών, 424 κ.λπ.), εφόσον υφίστανται κατά τον ίδιο χρόνο.....α2) Εκείνος που προτείνει συμφηφισμό πρέπει να είναι ο ίδιος οφειλέτης της κύριας απαίτησης και όχι τρίτο πρόσωπο. Το ίδιο ισχύει και στον αυτεπάγγελτο συμφηφισμό.....β) Η χρηματική απαίτηση κατά του Δημοσίου πρέπει να είναι βεβαία και εκκαθαρισμένη.....γ) Η χρηματική απαίτηση κατά του Δημοσίου πρέπει να αποδεικνύεται με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή άλλο δημόσιο έγγραφο

3. Οφειλές προς το Δημόσιο που υπόκεινται σε συμφηφισμό.

Σε συμφηφισμό υπόκεινται: α) Οι βεβαιωμένες οφειλές είτε είναι ληξιπρόθεσμες είτε όχι.

β) Οι βεβαιωμένες οφειλές που τελούν σε δικαστική ή διοικητική αναστολή, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 6 του Κ.Ε.Δ.Ε., όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 5 του άρθρου 67 του Ν.3842/2010 (ΦΕΚ 58Α').

γ) Οι βεβαιωμένες οφειλές που για οποιοδήποτε λόγο καταβάλλονται τμηματικά (είτε με διευκόλυνση τμηματικής καταβολής είτε με νομοθετική ρύθμιση είτε με διοικητική πράξη).

δ) Οι παραγεγραμμένες οφειλές, οι οποίες αντιτάσσονται σε συμψηφισμό για μία τριετία από τη συμπλήρωση της παραγραφής τους.

4. Αυτεπάγγελτος συμψηφισμός επί βεβαιωμένων οφειλών στο Δημόσιο.

Σε περίπτωση που υφίστανται βεβαιωμένα χρέη στο Δημόσιο (Δ.Ο.Υ. ή Τελωνείο), ληξιπρόθεσμα ή μη, ανεξαρτήτως εάν έχουν υπαχθεί σε νομοθετική ρύθμιση ή σε διευκόλυνση τμηματικής καταβολής ή τελούν σε αναστολή και από τα στοιχεία που υπάρχουν αποδεικνύεται η απαίτηση του οφειλέτη κατά του Δημοσίου (π.χ..αν υφίσταται τίτλος επιστροφής, αν ο οφειλέτης αιτείται χορήγηση αποδεικτικού ενημερότητας από το Δημόσιο ή γνωστοποιεί την απαίτησή του κατά του Δημοσίου ο ίδιος ή η εκκαθαρίζουσα αρχή) ο συμψηφισμός ενεργείται αυτεπάγγελα από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας...β)

Ο συμψηφισμός, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις διενεργείται και για τις περιπτώσεις που ο δικαιούχος απαλλάσσεται από την προσκόμιση αποδεικτικού ενημερότητας ή ο τίτλος επιστροφής του έχει ποσό μικρότερο των 1.500 ευρώ για την είσπραξη του οποίου δεν απαιτείται αποδεικτικό ενημερότητας...».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη των μελών του Τμήματος από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα :

7. Με το μέρος Β' του ν.4611/2019 καθιερώθηκε ένα σύστημα ρύθμισης βεβαιωμένων οφειλών στις Δ.Ο.Υ., τα Ελεγκτικά Κέντρα και τα Τελωνεία, κατά το οποίο, όσον αφορά στα φυσικά πρόσωπα, τίθενται εισοδηματικά κριτήρια προκειμένου να χορηγηθούν, εκτός από την τμηματική καταβολή των οφειλών, και απαλλαγές από τις προσαυξήσεις και τους φόρους. Δόθηκε, λοιπόν, η δυνατότητα να ρυθμιστούν, ύστερα από αίτηση του οφειλέτη, βεβαιωμένες οφειλές σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, τον Κ.Ε.Δ.Ε. και τον Ενωσιακό Τελωνειακό Κώδικα και εφόσον έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες έως και την 31^η Δεκεμβρίου 2018 και έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων των Δ.Ο.Υ./Ελεγκτικών Κέντρων/Τελωνείων μέχρι την ημερομηνία αίτησης για υπαγωγή σε ρύθμιση. Συγκεκριμένα, προβλέπονται απαλλαγές από τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής, που κυμαίνονται κατ'αρχήν

από ποσοστό 0% για όλους τους υπαγόμενους στη ρύθμιση, ανεξαρτήτως λοιπών προϋποθέσεων και φτάνουν έως ποσοστό 100% κατά την εφάπαξ εξόφληση.

8. Όπως προκύπτει από τις διατάξεις του β.δ. 330 της 15 Απριλίου /23 Μαΐου 1960 «Περί κωδικοποίησης της περί αποκατάστασης των αστών προσφύγων Νομοθεσίας Νόμ.2044/52» το τμήμα, το οποίο απομένει μετά την προκαταβολή, παραχωρούμενου ακινήτου για την αποκατάσταση των αστών-προσφύγων που αναφέρονται στο ν.2044/1952, καταβάλλεται, προκειμένου για οίκημα, σε 40 άτοκες εξαμηνιαίες δόσεις.

9. Από τις διατάξεις των άρθρων 30επ.Κ.Ε.Δ.Ε. προκύπτει ότι το Δημόσιο, για την ικανοποίηση ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων του, μπορεί να επιβάλει κατάσχεση στα χέρια οποιουδήποτε πιστωτικού ιδρύματος, ως τρίτου, οποιασδήποτε κατάθεσης των οφειλετών του (ΑΠ825/2018,1241/2008ΝΟΜΟΣ).Στις κατασχέσεις απαιτήσεων στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων, που διενεργούνται ηλεκτρονικά, σύμφωνα με το άρθρο 30B Κ.Ε.Δ.Ε, το κατασχετήριο κοινοποιείται μέσω διαμετακομιστικών κόμβων ηλεκτρονικής διασύνδεσης και επικοινωνίας. Το πιστωτικό ίδρυμα, στα χέρια του οποίου έγινε η κατάσχεση, οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 32 του Κώδικα αυτού, να δηλώσει, μέσα σε προθεσμία οκτώ εργάσιμων ημερών από την επίδοση του κατασχετηρίου για την ύπαρξη της κατάθεσης, δηλ. διαθεσίμων κεφαλαίων (αν υπάρχουν) στο ύψος για το οποίο γίνεται η κατάσχεση ή αν είναι μικρότερο, ποιο είναι αυτό. Σε καταφατική περίπτωση, το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να αποδώσει τα ποσά στην υπηρεσία που επέβαλε την κατάσχεση υποχρεωτικά εντός δέκα ημερών από την υποβολή της δήλωσής του (άρθρο 30Α Κ.Ε.Δ.Ε.), διαφορετικά, αν ο τρίτος δεν οφείλει ή δεν οφείλει όλα τα αναφερόμενα στο κατασχετήριο του Δημοσίου χρήματα ή δεν υποχρεούται στην άμεση απόδοση αυτών, πρέπει να προβεί σε αρνητική δήλωση εντός της ίδιας προθεσμίας (ΑΠ 972/2019 ΝΟΜΟΣ).

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 30 παρ.3 του Κ.Ε.Δ.Ε., με την επιβολή της κατάσχεσης επέρχεται η αυτοδίκαιη, εκ του νόμου, εκχώρηση της κατασχόμενης απαίτησης, ώστε να καθίσταται πλέον το Δημόσιο εκδοχέας της απαίτησης αυτής και άρα μόνος δικαιούχος απέναντι στον τρίτο, ο οποίος (τρίτος), με την αίρεση της θετικής του δήλωσης ή της δικαστικής αποδοχής της ανακοπής του Δημοσίου κατά της αρνητικής δήλωσης του τρίτου (ΟΛΑΠ 3/1993,972/2019, ΕφΑθ 1022/2008 ΝΟΜΟΣ), καθίσταται οφειλέτης, πρόσθετα ενεχόμενος με τον αρχικό οφειλέτη (ΝΣΚ 253/2016, 233/2014 ΝΟΜΟΣ), και υποχρεούται να καταβάλει στο Δημόσιο το ποσό της οφειλής.

Η δέσμευση των λογαριασμών του οφειλέτη καταλαμβάνει μόνο το υφιστάμενο υπόλοιπο, εκτός αν κατάσχονται και μελλοντικές απαιτήσεις από τους λογαριασμούς, οπότε η δέσμευση καταλαμβάνει κάθε ποσό που κατατίθεται στους λογαριασμούς του οφειλέτη του κατασχόντος και μετά την επίδοση του κατασχετηρίου. Στην κατάσχεση που εκτείνεται και σε μελλοντικές αξιώσεις, ο κατασχών, υπεισερχόμενος στη θέση του δικαιούχου της κατάθεσης, αποκτά το δικαίωμα του τελευταίου τούτου ακριβώς στην κατάσταση στην οποία αυτό τελεί κατά το χρόνο της κατάσχεσης, τη δε πλήρη απαίτηση, που θεμελιώνει αξίωση προς καταβολή, μόνο από τη γέννηση της μελλοντικής αξίωσης, οπότε γεννάται και η νομικά εξαναγκαστή υποχρέωση του τρίτου, ως οφειλέτη πλέον, να καταβάλει στον κατασχόντα (ΕφΠειρ18/2017, ΕφΑθ 5740/2011, ΟΛΝΣΚ 247/2016, 341/2014 ΝΟΜΟΣ).

Η χρονική διάρκεια της κατάσχεσης, όταν αυτή αφορά και μέλλουσες απαιτήσεις δεν ρυθμίζεται από τον Κ.Ε.Δ.Ε., ούτε φαίνεται να έχει αντιμετωπισθεί από τη νομολογία, πρέπει όμως να γίνει δεκτό, με βάση τα γενικά ισχύοντα στην κατάσχεση στα χέρια τρίτου, ότι η επιβληθείσα κατάσχεση αναπτύσσει τις έννομες συνέπειές της μέχρι την ολοσχερή εξόφληση της απαίτησης του κατασχόντος (Γν/ση ΟΛ ΝΣΚ 220/2019, Γν/ση ΝΣΚ 163/2017 ΝΟΜΟΣ).

10. Για την επιστροφή ποσών που έχουν καταβληθεί αχρεώστητα στη φορολογική διοίκηση προβλέπει το άρθρο 106 του π.δ.16/1989, σύμφωνα με το οποίο στις περιπτώσεις είσπραξης του αυτού χρέους δύο φορές ή είσπραξης χωρίς νόμιμη αιτία, η επιστροφή του ποσού γίνεται από τη Δ.Ο.Υ. που έκανε την είσπραξη, ενώ η ΠΟΛ 1257 του 2013 προβλέπει ότι το υπερβάλλον ποσό, σε περίπτωση απόδοσης στο Δημόσιο ποσών που υπερκαλύπτουν το ποσό για το οποίο επιβλήθηκε η κατάσχεση ή σε περίπτωση που το χρέος έχει εξοφληθεί, επιστρέφεται στον φορολογούμενο μέσω της Δ.Ο.Υ., τηρουμένων των διατάξεων του Κ.Ε.Δ.Ε και του π.δ. 16/1989 .

11. Ο θεσμός του συμψηφισμού ο οποίος συναντάται, κατ' αρχάς, στα άρθρα 440, 441 και 442 ΑΚ, προβλέπεται και στο άρθρο 83 του Κ.Ε.Δ.Ε., στο ρυθμιστικό πλαίσιο του οποίου αναγόμεθα όταν το Δημόσιο είναι ταυτοχρόνως δανειστής και οφειλέτης και δεν πρόκειται για απαιτήσεις του Δημοσίου από φόρους και λοιπά έσοδα που εμπίπτουν στην εν γένει φορολογική και τελωνειακή νομοθεσία, διότι τότε έχει εφαρμογή το άρθρο 48 παρ.2 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4174/2013- Α' 170). Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 83 του Κ.Ε.Δ.Ε. θεσπίσθηκε το δικαίωμα του Δημοσίου να αποφασίζει αυτεπαγγέλτως τον συμψηφισμό βεβαιωμένων και εκκαθαρισμένων

χρηματικών απαιτήσεων οφειλετών του με οποιονδήποτε τρόπο και αν αποκτήθηκαν, εφόσον αποδεικνύονται με τελεσίδικες αποφάσεις ή δημόσια έγγραφη με βεβαιωμένες από το ίδιο ανταπαιτήσεις του κατ'αυτών, μέχρι το ύψος που αυτές καλύπτονται, για λόγους έγκαιρης είσπραξης των δημοσίων εσόδων, οικονομίας χρόνου και δαπάνης και προστασίας του από τις δυσμενείς συνέπειες της αφερεγγυότητας των οφειλετών του. (Γν/σεις ΝΣΚ 229/2017, 120/2015 ΝΟΜΟΣ, 530/1996, Απόστολος Γέροντας –Αθανάσιος Ψάλτης ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΕΔΕ, Γ Έκδοση, σελ. 902). Ο οφειλέτης του Δημοσίου πρέπει να έχει ταυτόχρονα και χρηματική ανταπαίτηση εναντίον του, κατά το χρόνο του συμψηφισμού, χωρίς να απαιτείται οι δύο αντίθετες απαιτήσεις να προέρχονται από την ίδια αιτία ή να απορρέουν από την ίδια έννομη σχέση (ΣΤΕ 330/2018 7μ., 3765/2013, 2164/2012 7μ., ΑΠ 132/2017, 435/2015, 820/2015, 2111/2014 ΝΟΜΟΣ). Κατά συνέπεια, ο προϊστάμενος της αρμόδιας φορολογικής αρχής, όταν διαπιστώσει τη συνδρομή των προϋποθέσεων του συμψηφισμού, έχει δικαίωμα να προχωρήσει μόνος του στη διαδικασία συμψηφιστικής απόσβεσης των αμοιβαίων απαιτήσεων με έκδοση σχετικής πράξης, χωρίς να απευθύνει καν δήλωση συμψηφισμού στον ιδιώτη (Γν/σεις ΝΣΚ 120/2015, 435/2015, 363/2014, 942/2010, 943/2010, 980/2009), με εξαίρεση την περίπτωση που προβλέπει με το άρθρο 60 παρ.9α του ν. 4370/2016 (Α'37), με την οποία προστέθηκε εξαιρετική διάταξη στο άρθρο 83 του Κ.Ε.Δ.Ε. (παράγραφος 2α).

Μάλιστα, ήδη από την έναρξη ισχύος του ΚΕΔΕ, και πριν προβλεφθεί ρητά με την επ' ολίγον ισχύουσα διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παρ.3 του άρθρου 83 του Κ.Ε.Δ.Ε. (άρθρο 15 παρ.2 του ν.3888/2010), αναγνωρίζεται η δυνατότητα αυτεπάγγελτου συμψηφισμού εκ μέρους του Δημοσίου και χρεών οφειλετών του που δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμα κατά την έννοια του Κ.Ε.Δ.Ε., δηλαδή, χρεών που δεν έχουν βεβαιωθεί ταμειακώς, οπότε και καθίστανται αυτά εισπρακτέα με τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης. Τούτο διότι με το συμψηφισμό δεν διενεργείται αναγκαστική εκτέλεση προς είσπραξη των απαιτήσεων που απορρέουν από τους οικείους νόμιμους τίτλους, αλλά αποσβένονται οι εκατέρωθεν απαιτήσεις με συνυπολογισμό, που υποκαθιστά την καταβολή των οφειλών (ΣΤΕ 2164/2012, Γν/σεις Ν.Σ.Κ. 142/2013, 253/2014, 17/2011). Σχετικά η ΥΑ ΠΟΛ 1022/2012 στην παράγραφο 4 αναφέρει ότι σε περίπτωση που υφίστανται βεβαιωμένα χρέη στο Δημόσιο (Δ.Ο.Υ.ή Τελωνείο), ληξιπρόθεσμα ή μη, ανεξαρτήτως αν έχουν υπαχθεί σε νομοθετική ρύθμιση ή σε διευκόλυνση τμηματικής καταβολής ή τελούν σε αναστολή και από τα στοιχεία που υπάρχουν αποδεικνύεται η απαίτηση του οφειλέτη κατά του Δημοσίου,(.....)ο

συμφηφισμός γίνεται αυτεπάγγελα από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας. (ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΨΑΛΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΕΔΕ Γ ΕΚΔΟΣΗ , σελ.888 επ.).

Κατά την ενώπιον του Τμήματος συζήτηση μεταξύ των μελών αυτού επί της εφαρμογής των προπαρατεθεισών διατάξεων επί του ερωτήματος διαμορφώθηκαν δύο (2) γνώμες:

12. Η γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τον Πρόεδρο του Τμήματος Στέφανο Δέτση, Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ., Θεόδωρο Ψυχογιού, Δημήτριο Χανή, Αντώνιο Τατσόπουλο, Κωνσταντίνο Κατσούλα, Αλέξανδρο Ροϊλό, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Ευστράτιο Ηλιαδέλη, Ιωάννη Αλεξανδράκη και Νικόλαο Πατηνιώτη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι έντεκα - 11), δέχθηκε τα ακόλουθα:

Στην προκειμένη περίπτωση, το πιστωτικό ίδρυμα, μετά τη θετική του δήλωση, προέβη στην καταβολή του κατά το χρόνο της κατάσχεσης υπάρχοντος στο λογαριασμό της οφειλέτιδας ποσού, αλλά και κάθε μελλοντικού ποσού. Τα εν λόγω ποσά με την κατάσχεση είχαν ήδη εκ του νόμου αυτοδικαίως εκχωρηθεί στο κατασχόν Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με τη διάταξη 30 παρ.3 Κ.Ε.Δ.Ε. (Γν/ση ΟΛ ΝΣΚ 220/2019).

Όμως, όπως προκύπτει από το ιστορικό του ερωτήματος, πριν την απόδοση του ποσού των 3.704,61 ευρώ από το πιστωτικό ίδρυμα στο Δημόσιο λόγω της υφισταμένης κατάσχεσης στα χέρια τρίτου την 02-07-2019, η οφειλέτιδα του Δημοσίου είχε εξοφλήσει το ποσό για το οποίο η κατάσχεση, ήδη την 01-07-2019, με αποτέλεσμα αυτό να καταβληθεί από την τράπεζα αχρεώστητα.

Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της εφαρμογής των αρχών της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης, οφείλει η Δ.Ο.Υ. να επιστρέψει το ποσό που της αποδόθηκε από το πιστωτικό ίδρυμα, δεδομένου ότι αυτό είχε ήδη καταβληθεί από την οφειλέτιδα, η οποία έτσι εξόφλησε την γεγεννημένη υποχρέωσή της, διαφορετικά δυνατόν να θεμελιωθούν αποζημιωτικές αξιώσεις σε βάρος του Δημοσίου από την τυχόν μη επιστροφή. Σε κάθε περίπτωση, το Δημόσιο δεν μπορεί να ωφεληθεί με το συμφηφισμό ποσού που προέρχεται από υπερείσπραξη και συγκεκριμένα κατόπιν αναγκαστικής κατάσχεσης σε χέρια τρίτου, όπου όμως το ποσό για το οποίο η κατάσχεση είχε ήδη εξοφληθεί. (Γν/ση ΟΛ ΝΣΚ 277/2017, Γν/ση ΝΣΚ 10/2018 ΝΟΜΟΣ)

Δεδομένου, δε, ότι η οφειλέτιδα του Δημοσίου και δικαιούχος του παραπάνω ποσού έχει υποβάλλει σχετικό αίτημα για επιστροφή του από τη Δ.Ο.Υ., η απόδοση δύναται και ενδείκνυται να γίνει απευθείας σε αυτήν (άρθρο 7 παρ.4 απόφασης του Υπουργού Οικονομικών με αριθμό 1257/2013). Η επιστροφή θα γίνει είτε με την καταβολή στο τραπεζικό λογαριασμό από τον οποίο εκταμιεύτηκε (ΑΠ 1524/2017 ΝΟΜΟΣ) ή σε όποιον άλλο η ίδια υποδείξει, ζήτημα που ανάγεται στη σφαίρα επιλογών της (Γν/ση ΝΣΚ 10/2018, 189/2019 ΝΟΜΟΣ).

Ζήτημα συμφηφισμού απαιτήσεων του Δημοσίου με το επιστρεφόμενο αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό δεν γεννάται, δεδομένου ότι η επιστροφή θα λάβει χώρα προς τον σκοπό αποκατάστασης της νομιμότητας.

Στο πλαίσιο της κατά τα άνω πλειοψηφήσασας γνώμης, ο Νομικός Σύμβουλος του Κράτους Ιωάννης Αλεξανδράκης διατύπωσε την ακόλουθη ειδικότερη άποψη:

Στην περίπτωση καταβολής, οφειλόμενων μεν, πλην όμως μη ληξιπρόθεσμων, χρηματικών δόσεων του συμφωνηθέντος τιμήματος αγοραπωλησίας (εν προκειμένω παραχώρησης) ακινήτου, δεν πρόκειται για αχρεώστητη παροχή, ούτε για παροχή οφειλόμενη σε μη νόμιμη αιτία. Στο άρθρο 905 παρ.2 ΑΚ, άλλωστε, ορίζεται, ότι το χρέος που καταβλήθηκε πριν από τη λήξη του, δεν αναζητείται. Εν προκειμένω όμως επιβάλλεται η επιστροφή του ως άνω ποσού, στην οφειλέτρια του Δημοσίου, κατ' εφαρμογή της αρχής της χρηστής διοίκησης, διότι καταβλήθηκε χωρίς τη βούλησή της, προερχόμενο από υπερείσπραξη, μετά από αναγκαστική κατάσχεση στα χέρια τρίτου, και ενώ εν τω μεταξύ είχε εξοφληθεί το ληξιπρόθεσμο χρέος.

13. Κατά τη γνώμη του μειοψηφίσαντος Νομικού Συμβούλου του Κράτους Βασιλείου Καραγεώργου, εν προκειμένω, η ρύθμιση της οφειλής διενεργήθηκε την 1^η, η απόδοση του ποσού από την τράπεζα στο Δημόσιο στις 2, ο συμφηφισμός στις 4 και η άρση των κατασχέσεων στις 5 Ιουλίου 2019. Μέχρι την άρση οι κατασχέσεις διατήρησαν το κύρος τους και παρήγαγαν τα αποτελέσματά τους. Επομένως, δεν τίθεται ζήτημα αναμόρφωσης πραγματικών και πραγματικών καταστάσεων με αναδρομή στο χρόνο άρσης των κατασχέσεων ή και προγενέστερο. Η απόδοση των ποσών από τις τράπεζες στο Δημόσιο έγινε προς μερική εξόφληση των απαιτήσεων για τις οποίες διενεργήθηκαν οι κατασχέσεις. Μετά την ρύθμιση, όμως, η αιτία της καταβολής αυτής έληξε. Συνεπώς, η καταβολή από τις τράπεζες προς εξόφληση των εκτελουμένων απαιτήσεων του Δημοσίου κατά της οφειλέτιδος έγινε αχρεωστήτως, ήτοι για αιτία που έληξε.

Τούτων παρέπεται ότι η φορολογική διοίκηση οφείλει να επιστρέψει το ποσό αυτό απ' ευθείας στη δικαιούχο καθ' ης η κατάσχεση. Για τις απαιτήσεις αυτές της οφειλέτιδος,

κατά του Δημοσίου, λόγω αχρεωστήτου καταβολής, σε περίπτωση που υφίστανται σε βάρος της βεβαιωμένες οφειλές επιτρέπεται να διενεργηθεί αυτεπάγγελα συμψηφισμός.

Απάντηση

14. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β΄) γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ως εξής:

Η φορολογική διοίκηση, στο πλαίσιο της εφαρμογής των αρχών της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης, οφείλει να επιστρέψει, με την επιφύλαξη των διατάξεων περί παραγραφής, το ποσό τραπεζικής κατάθεσης που προέρχεται από την απόδοση του ποσού αυτού στο Δημόσιο, από το πιστωτικό ίδρυμα, ως τρίτο, στα χέρια του οποίου επιβλήθηκε κατάσχεση, δεδομένου ότι η οφειλέτιδα του Δημοσίου είχε ήδη εξοφλήσει το ποσό για το οποίο η κατάσχεση κατά της δικαιούχου της τραπεζικής κατάθεσης (υπερείσπραξη). Δεδομένου, δε, ότι η οφειλέτιδα του Δημοσίου και δικαιούχος του παραπάνω ποσού έχει υποβάλλει σχετικό αίτημα για επιστροφή του από το Δημόσιο, η απόδοση δύναται και ενδείκνυται να γίνει απευθείας σε αυτή είτε με την καταβολή στο τραπεζικό λογαριασμό από τον οποίο εκταμιεύτηκε ή σε όποιον άλλο η ίδια υποδείξει, ζήτημα που ανάγεται στη σφαίρα επιλογών της.

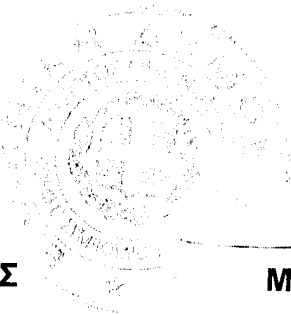
Ζήτημα συμψηφισμού απαιτήσεων του Δημοσίου με το επιστρεφόμενο αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό, δεν γεννάται, δεδομένου ότι η επιστροφή θα λάβει χώρα προς τον σκοπό αποκατάστασης της νομιμότητας.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 3-12-2020

Ο Πρόεδρος

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΕΤΣΗΣ
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η εισηγήτρια

ΜΑΡΙΑ-ΛΟΥΪΖΑ ΜΠΑΚΑΛΑΚΟΥ
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.